

การสำรวจและวิเคราะห์เชิงเศรษฐศาสตร์

เรื่อง

ผลประกอบการทำงานของอาจารย์ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นางสาวสายใส ไวยภาพ

005401

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

แผนกวิชาเศรษฐศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2517

AN ECONOMIC SURVEY AND ANALYSIS OF WORKING PRODUCTIVITY : A CASE
STUDY OF TEACHING STAFFS IN CHULALONGKORN UNIVERSITY

Miss Saisawai Waiyapat

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Economics

Department of Economics

Graduate School

Chulalongkorn University

1974

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การสำรวจและวิเคราะห์เชิงเศรษฐศาสตร์ เรื่องผลึกภาพการทำงาน
ของอาจารย์ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ชื่อ นางสาวสายไสว ไวยภาพ

ปีการศึกษา 2516

บทคัดย่อ

ในการสำรวจและวิจัยครั้งนี้ มีจุดประสงค์ที่ศึกษาสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับผลึกภาพการทำงานของคณาจารย์ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยแยกลักษณะของงานออกเป็น การสอน การปรึกษาวิทยานิพนธ์ วิจัย บริหาร และอื่น ๆ ตามลำดับ โดยแยกการพิจารณาออกเป็นผลึกภาพที่เกิดในและนอกจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ภายใต้การตั้งข้อสมมติฐานที่ว่า คณาจารย์ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทำงานหนักเกินไป

การวิเคราะห์ครั้งนี้เป็นการมุ่งพิจารณาในเบื้องต้นที่จะหาแนวทางหรือหลักเกณฑ์ในการวัดผลึกภาพของคณาจารย์ ซึ่งปัจจุบันยังไม่มีทฤษฎีหรือหลักเกณฑ์ในการวัดที่แน่ชัด ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้จึงมีจุดบกพร่องหลายจุด ซึ่งต้องมีการวิเคราะห์ในรายละเอียดที่ลึกซึ้งไปกว่านี้

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษานี้ ได้มาจากการออกแบบสอบถามส่งไปยังคณาจารย์ที่ตกเป็นตัวอย่าง ซึ่งแบบสอบถามนี้ได้ทำร่วมกับนางสาวชูชัน พึ่งสุนทร ภายใต้หัวข้อรวมว่า "แบบสอบถามเพื่อการวิจัยและวิทยานิพนธ์ เรื่องการสำรวจและวิเคราะห์เกี่ยวกับปริมาณงาน และรายได้ในเชิงเศรษฐศาสตร์ของอาจารย์ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" ซึ่งการใช้ข้อมูลของผู้วิจัยจะใช้ในส่วนที่เกี่ยวข้องเท่านั้น

การส่งแบบสอบถามส่งไปยังคณาจารย์ที่ตกเป็นตัวอย่างใน 11 คณะ 1 สถาบัน

คณาจารย์ที่ตกเป็นตัวอย่าง ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างในอัตราร้อยละ 60 จากคณาจารย์ทั้งสิ้นในแต่ละคณะและสถาบัน แต่แบบสอบถามที่ไ้รับคืนและใช้ในการวิเคราะห์

อยู่ในอัตราร้อยละ 33.18 จากคณาจารย์ทั้งสิ้น

ผลจากการศึกษาครั้งนี้ปรากฏว่า สมมติฐานเป็นความจริง โดยการเปรียบเทียบ
ผลิตภาพที่เกิดจริง กับผลิตภาพที่น่าจะเป็น แต่การทำงานเกินกว่าระดับที่ควรจะเป็นนี้ จะ
เป็นจริงเฉพาะในด้านการสอนเท่านั้น การวิจัย และบริหารยังคงต่ำกว่าระดับอยู่ นอก
จากนี้พบว่าผลิตภาพการทำงานส่วนใหญ่ของคณาจารย์จะเกิดในสถาบันมากกว่านอกสถาบัน
แต่ผลิตภาพที่เกิดทั้งในและนอกสถาบันจะมีลักษณะที่เหมือนกัน กล่าวคือ จะหนักไปในด้านการ
สอนเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ การวิจัย การบริหาร ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และอื่น ๆ
ความสำคัญ ส่วนการให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์แก่นิสิตนอกสถาบันจะไม่มีเลย อย่างไรก็ตาม
แม้ว่าผลิตภาพส่วนใหญ่จะเกิดในด้านการสอน แต่กระจายอย่างสม่ำเสมอในแต่ละภาคการ
ศึกษา

เมื่อวิเคราะห์ในรายละเอียดถึงผลิตภาพเมื่อพิจารณาตามตำแหน่ง พบว่าผลิตภาพ
ทั้งในและนอกสถาบันนั้นจะเปลี่ยนแปลงคล้ายกัน กล่าวคือ เมื่อตำแหน่งเพิ่มจากอาจารย์โท
อาจารย์เอก และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ผลิตภาพจะเพิ่มขึ้น แต่กลับลดลงในตำแหน่งรอง
ศาสตราจารย์และอาจารย์ชั้นพิเศษ และกลับสูงขึ้นอีกครั้งในตำแหน่งศาสตราจารย์

ส่วนการพิจารณาตามคุณวุฒิ ปรากฏว่าผลิตภาพของปริญญาโทจะสูงกว่าปริญญาตรี
แต่ผลิตภาพในระดับปริญญาเอกจะลดลงจนต่ำสุด ในทำนองเดียวกัน ผลิตภาพนอกจุฬาลงกรณ
มหาวิทยาลัยก็มีลักษณะดังกล่าว

สำหรับการพิจารณาตามคุณวุฒิ - ตำแหน่ง และตำแหน่ง - คุณวุฒิ ซึ่งเป็นการมอง
คนละด้านเท่านั้น พบว่าผลิตภาพในสถาบันนั้น เมื่อตำแหน่งสูงขึ้นจากอาจารย์ตรี อาจารย์โท
อาจารย์เอก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และอาจารย์ชั้นพิเศษ และศาสตราจารย์
ผู้สำเร็จปริญญาตรีจะมีแนวโน้มของการเพิ่มขึ้นในผลิตภาพ ตำแหน่งรองศาสตราจารย์
และอาจารย์ชั้นพิเศษ ปริญญาตรี จะมีข้อจำกัดในเรื่องขนาดของตัวอย่างที่เล็กมากคือ เท่ากับ
1 การสรุปจึงไม่แน่นอน แต่ปริญญาเอกจะอยู่ในลักษณะที่ตรงข้าม กล่าวคือ ผลิตภาพจะลด
ลงในตำแหน่งอาจารย์เอก และเพิ่มขึ้นในลักษณะของการเพิ่มในอัตราที่ลดลงในตำแหน่งผู้ช่วย
ศาสตราจารย์และรองศาสตราจารย์และอาจารย์ชั้นพิเศษ สำหรับปริญญาเอก - ศาสตราจารย์
ก็เช่นเดียวกัน มีขนาดตัวอย่างที่เล็กมากคือ เท่ากับ 1 จึงไม่อาจจะเป็นตัวแทนที่ได้อีก

ส่วนปริญญาโทจะมีการเพิ่มและลดในตำแหน่งต่าง ๆ กันคือ เพิ่มในตำแหน่งแรก ๆ แต่ลดลงในตำแหน่งรองศาสตราจารย์และอาจารย์ชั้นพิเศษ และกลับสูงอีกในตำแหน่งศาสตราจารย์

เป็นที่น่าสังเกตว่า ในตำแหน่งอาจารย์โท อันเป็นจุดเริ่มต้นที่เท่ากันของทุกปริญญา คุณวุฒิจะเป็นปัจจัยผันแปรโดยตรงกับผลึกภาพ แต่พอตำแหน่งสูงขึ้นจะกลับเป็นกรณีตรงกันข้าม คือคุณวุฒิจะเป็นปัจจัยผันแปรในทางกลับกันกับผลึกภาพ ในทำนองเดียวกัน ผลึกภาพนอกสถาบันก็มีลักษณะที่คล้ายกันในสถาบัน

จึงอาจกล่าวได้ว่า ปริญญาหรือคุณวุฒิซึ่งน่าจะได้มีบทบาทสำคัญต่อการกำหนดผลึกภาพการทำงานของคณาจารย์นั้น ไม่ไค่เป็นสิ่งที่กำหนดคอย่างแน่นอน

นอกจากนี้ การวิจัยยังพบว่า คณาจารย์ทำการสอนมากเกินไป จึงทำให้การวิจัยซึ่งมีความสำคัญมากต่อการสอน ทอมหาวิทยาลัย และสังคมส่วนรวม มีอยู่น้อย ซึ่งเป็นเพราะจำนวนวิชาที่สอนของอาจารย์ 1 คนมีมากเกินไป นิสิตที่สอนก็มีมาก ทำให้ภาระในการสอนมีมาก ทั้งนี้ อาจเพราะปัญหาของการขาดแคลนอาจารย์ และการเปิดสอนวิชาที่มากเกินไป ก็อาจจะมีส่วนทำให้การวิจัยของสถาบันมีน้อยมากดังที่ปรากฏ

Thesis Title An Economic Survey and Analysis of Working
Productivity: A Case Study of Teaching Staffs in
Chulalongkorn University

Name Miss Saisawai Waiyapat
Department of Economics

Academic Year 1973

ABSTRACT

The purpose of this study is to find out working productivity of Teaching Staffs both within and outside Chulalongkorn University. Types of work such as teaching, thesis advising, research, administration and so on are included. The hypothesis of this study is that those teaching staffs of the university are over-work.

This study aims primarily to search for and analyze the measurement of working productivity in which little has been done. In other words, there are other points which have been skipped in this pioneer study so that more details are left for further study in the future.

The questionnaires for the sample study were designed in collaboration with Miss Chuchuen Phungsoondara under the title "The Questionnaire for Research and Thesis, An Economic Survey and Analysis of Working Productivity and Income: A Case Study of Teaching Staffs in Chulalongkorn University". Only parts of the data concerning productivity have been used.

A sample size of 60 percent of total teaching staffs includes 11 Faculties and 1 Institute has been designed. The returned questionnaires response of 33.18 percent of total university population.

The result of this study indicate that the hypothesis is well accepted by comparing actual and potential productivity. The excess working productivity is true only in teaching load but not in research or administrative affairs. Besides, most productivity occurs within the university rather than outside. However, the

productivity occurring within and outside are in similar patterns. A large proportion of productivity occurs in teaching, then research, administrative affairs, thesis advice and miscellanies respectively. There is no productivity of giving thesis advice to students outside the university. Teaching between the first semester and second semester distribute quite evenly.

Study by rank of teaching staffs indicates that productivity within and outside university vary consistently: productivity increases as ranks increase from the Second-rank teacher to the First-rank teacher and to Assistant Professor. However, the productivity becomes lower at the rank of Associate Professor, and then increases again at the rank of Professor.

Study by degree shows that staffs with master degree have higher productivity than those with bachelor's but those with doctoral degree have the lowest productivity.

Study by degree-rank and by rank-degree indicate that for staffs with bachelor's degree, productivity inside the university tends to increase as ranks move from the Third-rank, to the Second, to the First, to the Assistant Professor, the Associate Professor and the Professor respectively. Since the number of the Associate Professor with a bachelor's degree in the sample is only one, the result is therefore rather unreliable. In the case of doctor's degree teachers, on the contrary, the productivity decreases in the First-rank and increases at a decreasing rate in the ranks of Assistant and Associate Professors. Again, the fact that there is only one doctoral degree Professor in the sample, the result is inconclusive. For those with master's degrees, there is fluctuation in productivity on different ranks. It increases for the first few ranks but decreases in the rank of Associate Professor, then increases again as Professor.

It should be noted that, for the Second rank teachers with bachelor's or master's or doctor's degrees, degree varies directly

with productivity but when ranks increase, the opposite result occurs. Both the cases of within and outside the university show similar pattern.

As it has been stated in many texts that degrees play a very important role on returning productivity, this study still finds the conclusion uncertain.

The study also finds that more productivity is created from teaching rather than other types of job, even the research work which is also important in academic criteria. It may be because there are too many courses to teach, too many students and insufficient teaching staffs.

กติกิกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงในความอนุเคราะห์และความกรุณาอย่างดีที่สุดของท่านเหล่านี้ในการที่ช่วยให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี

อาจารย์เทียนฉาย กีระนันท์ อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย ได้กรุณาแนะแนวทางในการเลือกกำหนดหัวข้อวิทยานิพนธ์นี้ รวมทั้งให้คำปรึกษา แนะนำการวิจัยทุกระยะ ตลอดจนการเสนอแนะแนวความคิดที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างมากที่สุด รวมทั้งการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่มี พร้อมทั้งการแก้ไขการใช้ถ้อยคำในการเขียนอยู่ตลอดมา

ดร. วิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ ผู้อำนวยการสถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่กรุณาให้ใช้เครื่องคำนวณของสถาบัน

คณาจารย์ที่ตกเป็นตัวอย่างในคณะต่าง ๆ ที่กรุณาให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการกรอกแบบสอบถาม

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณวีรยุทธ - วุฒิชัย ไวยภาพ นัองชายทั้งสอง ที่ช่วยเหลือทุกอย่างตลอดมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการตรวจสอบตัวเลขการคำนวณ

สายใส ไวยภาพ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ช
กิตติกรรมประกาศ	ญ
รายการตารางประกอบ	ฉ
รายการแผนภาพประกอบ	ฬ
บทที่	
1. บทนำ	1
2. ระเบียบการวิจัยและรวบรวมข้อมูล	19
3. ผลของการวิจัย	47
4. ผลกระทบที่น่าจะเป็น	111
5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ	120
บรรณานุกรม	126
ภาคผนวก	128
ประวัติการศึกษา	138

รายการตารางประกอบ

ตารางที่

๓
หน้า

1. จำนวนประชากรทั้งหมดและตัวอย่างจากการสุ่ม จำแนกตามชั้นและ คณะ	25
2. จำนวนและอัตราส่วนร้อยละของแบบสอบถามที่ส่งและ รั้งคืน จำแนก ตามคณะ	28
3. จำนวนและอัตราส่วนร้อยละของแบบสอบถามที่ส่งและ รั้งคืน จำแนก ตามคณะและชั้น	29
4. จำนวนและอัตราส่วนร้อยละของแบบสอบถามที่ส่งและ รั้งคืน แยกตาม ตำแหน่ง	30
5. จำนวนและอัตราส่วนร้อยละของแบบสอบถามที่ รั้งคืน จำแนกตาม คุณวุฒิ	31
6. จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์ แยกตามตำแหน่ง-คุณวุฒิ...	32
7. จำนวนตัวอย่างที่ใช้แยกตามคุณวุฒิ-ตำแหน่ง	33
8. จำนวนและอัตราส่วนร้อยละของแบบสอบถามที่ตัวอย่างกรอกเองและ ให้สัมภาษณ์	34
9. คัดยี่ตัวคุณในค่านขนาดของชั้นเรียน จำแนกตามค่านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ค่านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ในเชิงบรรยาย และปฏิบัติการ	41
10. ผลคุณภาพเฉลี่ยและอัตราส่วนร้อยละของการทำงานของคุณอาจารย์ แยก ตามตำแหน่งต่อภาคการศึกษาและปี... ..	48
11. ผลคุณภาพเฉลี่ยและอัตราส่วนร้อยละของการทำงานของคุณอาจารย์ แยก ตามตำแหน่งต่อปีการศึกษาและปี	49
12. ผลคุณภาพเฉลี่ยและอัตราส่วนร้อยละของการทำงานในจุฬาลงกรณ์มหา- วิทยาลัยของคุณอาจารย์ แยกตามตำแหน่ง... ..	53

13. ผลิภาพเฉลี่ยและอัตราส่วนร้อยละของการทำงานนอกจุฬาลงกรณ-มหาวิทยาลัยของคณาจารย์ แยกตามตำแหน่ง	56
14. ผลิภาพเฉลี่ยและอัตราส่วนร้อยละของการทำงานของคณาจารย์ แยกตามคุณวุฒิคือภาคการศึกษาและปี	59
15. ผลิภาพเฉลี่ยและอัตราส่วนร้อยละของการทำงานของคณาจารย์ แยกตามคุณวุฒิคือปีการศึกษาและปี	60
16. ผลิภาพเฉลี่ยและอัตราส่วนร้อยละของการทำงานในจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัยของคณาจารย์ แยกตามคุณวุฒิ	61
17. ผลิภาพเฉลี่ยและอัตราส่วนร้อยละของการทำงานนอกจุฬาลงกรณ-มหาวิทยาลัยของคณาจารย์ แยกตามคุณวุฒิ	62
18. ผลิภาพเฉลี่ยและอัตราส่วนร้อยละของการทำงานของคณาจารย์ แยกตามคุณวุฒิ-ตำแหน่ง	69
19. ผลิภาพเฉลี่ยและอัตราส่วนร้อยละของการทำงานของคณาจารย์ แยกตามตำแหน่ง-คุณวุฒิ	72
20. ผลิภาพเฉลี่ยและอัตราส่วนร้อยละของการทำงานในจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัยของคณาจารย์ แยกตามคุณวุฒิ-ตำแหน่ง	78
21. ผลิภาพเฉลี่ยและอัตราส่วนร้อยละของการทำงานนอกจุฬาลงกรณ-มหาวิทยาลัย แยกตามคุณวุฒิ-ตำแหน่ง	86
22. ผลิภาพเฉลี่ยในจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย แยกตามตำแหน่งและปริญญาที่มีผลิภาพสูงสุดไปยังค่าสุด... ..	96
23. ผลิภาพเฉลี่ยนอกจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย แยกตามตำแหน่งและปริญญาที่มีผลิภาพสูงสุดไปยังค่าสุด... ..	101
24. ผลิภาพและอัตราส่วนร้อยละเมื่อเทียบกับผลิภาพที่น่าจะเป็น แยกตามคุณวุฒิ	114

25. ผลิทธิภาพและอิทธิกรส่วนร้อยเมื่อเทียบกับผลิทธิภาพที่นำจะเป็น แยก ตามคุณวุฒิ-ตำแหน่ง 115	115
26. ผลิทธิภาพและอิทธิกรส่วนร้อยเมื่อเทียบกับผลิทธิภาพที่นำจะเป็น แยก ตามตำแหน่ง-คุณวุฒิ 118	118

รายการแผนภาพประกอบ

แผนภาพที่	หน้า
1. ความสัมพันธ์ ระหว่างตำแหน่งและผลติภาพในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	52
2. ความสัมพันธ์ ระหว่างตำแหน่งและผลติภาพนอกจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	55
3. ความสัมพันธ์ ระหว่างคุณวุฒิและผลติภาพในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย...	63
4. ความสัมพันธ์ ระหว่างคุณวุฒิและผลติภาพนอกจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย..	64
5. เปรียบเทียบผลติภาพในและนอกจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แยกตามตำแหน่งในรูปของแผนภูมิแท่ง	65
6. เปรียบเทียบผลติภาพในและนอกจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แยกตามคุณวุฒิในรูปของแผนภูมิแท่ง	66
7. ความสัมพันธ์ ระหว่างตำแหน่งและผลติภาพในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยตามคุณวุฒิ... .. .	75
8. ความสัมพันธ์ ระหว่างตำแหน่งและผลติภาพนอกจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยตามคุณวุฒิ... .. .	76
9. ความสัมพันธ์ ระหว่างตำแหน่งและผลติภาพค่านการสอนในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตามคุณวุฒิ	80
10. ความสัมพันธ์ ระหว่างตำแหน่งและผลติภาพการให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตามคุณวุฒิ... .. .	82
11. ความสัมพันธ์ ระหว่างตำแหน่งและผลติภาพการวิจัยในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตามคุณวุฒิ	83
12. ความสัมพันธ์ ระหว่างตำแหน่งและผลติภาพการบริหารในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตามคุณวุฒิ	85
13. ความสัมพันธ์ ระหว่างตำแหน่งและผลติภาพการสอนนอกจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตามคุณวุฒิ	89

14. ความสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งและผลึกภาพการวิจัยนอกจุฬาลงกรณ- มหาวิทยาลัย ตามคุณวุฒิ... .. .	90
15. ความสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งและผลึกภาพการบริหารนอกจุฬาลงกรณ- มหาวิทยาลัย ตามคุณวุฒิ	91
16. ความสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งและผลึกภาพอื่น ๆ นอกจุฬาลงกรณ- มหาวิทยาลัย ตามคุณวุฒิ... .. .	92